

Xurşidbanu Natəvanın həyat və yaradıcılığının əsas tarixləri

1832-ci il 6 avqust	Mehdiqulu xan qızı Xurşidbanu Natəvan Şuşada anadan olmuşdur.
XIX əsrin 50-ci illərin 1850-ci ilin payızında	Natəvan yaradıcılığa başlamışdır. Xasay bəy Şuşaya gəlib toy etmiş və Xurşidbanunu Dağıstana — öz doğma kəndinə, oradan da Tiflisə aparmışdır.
1855-ci ildə	Xurşidbanunun oğlu Mehdiqulu dünyaya gəlmişdir.
1856-cı ildə	Qızı Xanbikə dünyaya gəlmişdir.
1858-ci il	Bakıda məşhur fransız yazıçısı Aleksandr Düma ilə rastlaşmışdır.
1869-cu il	Natəvan ikinci dəfə rəiyyət içərisindən çıxmış Seyid Hüseyn adlı bir şuşalıya ərə getmiş, bu hərəkəti ilə bəy və mülkədarları qəzəbləndirmişdir.
1870-ci il	Şairə özünə "Natəvan" (köməksiz, zəif, xəstə) təxəllüsü götürərək, dərin məzmunlu qəzəllərini yaratmışdır.
1872-ci il	Ədəbiyyat tariximizdə məşhur olan "Məclisi-üns" cəmiyyətini təşkil etmişdir.
1873-cü il	Şuşaya su kəmərinə çəkdirmişdir: bu su kəməri indi də "Xan qızı bulağı" adı ilə məşhurdur.
1886-cı il	227 səhifədən ibarət "Gül dəftəri" adlı şeir və rəsmlərdən ibarət albomu tərtib etmişdir.
1897-ci il 1 oktyabr	Xurşidbanu Natəvan vəfat etmişdir və Ağdamın "İmarət" qəbiristanlığında dəfn olunmuşdur.

1928-ci il

İlk mətbuu əsəri “Natəvan (Xurşid Banu)” Hənəfi Zeynallının redaktəsi ilə “Azərnəşr”də ərəb qrafikasında nəşr edilmişdir.

1932-ci il 10 oktyabr

Azərbaycan vokal sənətinin banisi Bülbülün təşəbbüsü ilə Xan qızı Natəvanın evində ilk uşaq musiqi məktəbi – “Şuşa Musiqi məktəbi” fəaliyyətə başlamışdır.

1937-ci il

Natəvanın şeirləri rus dilinə tərcümə edilərək Moskva, Leninqrad və Bakıda nəşr olunan jurnal və kitablarda hissə-hissə çıxmışdır.

1938-ci il

“Şeirlər” adlı kitabı Məmməd Rahimin redaktəsi ilə “Azərnəşr”də köhnə latın qrafikasında nəşr edilmişdir.

1956 –cı il

“Şeirlər” adlı kitabı M. A. Sultanovun redaktəsi ilə “Azərnəşr”də çapdan çıxmışdır.

1981-ci il

“33 qəzəl” adlı kitabı “Gənclik” nəşriyyatında nəşr olunmuşdur.

1984-cü il

İlk akademik nəşri - “Əsərləri” “Yazıçı” nəşriyyatında çapdan çıxmışdır.

1985-ci il

Xurşidbanu Natəvan adına Respublika uşaq (vərəm) sanatoriyası yaradılmışdır.

1987-ci il

Xurşidbanu Natəvanın evində Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin Xurşidbanu Natəvan adına Qarabağ filialı fəaliyyətə başlamışdır.

1989-cu il

Natəvan yaradıcılığının böyük tədqiqatçısı Bəylər Məmmədov "Natəvanın şair qohumları" kitabı işıq üzü görmüşdür.

1991-ci il

Təbriz şəhərində “Seçilmiş əsərlər”i ərəb qrafikasında nəşr edilmişdir.

1993-cü il

Üzeyir Hacıbəyov, Xan qızı Natəvan, Bülbülün ermənilər tərəfindən Şuşada güllələnmiş heykəlləri Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Bakıya gətirilmiş və Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyinin həyatında yerləşdirilmişdir.

2004-cü il

Bəylər Məmmədovun tərtib etdiyi və ön söz yazdığı "Əsərləri" "Lider" nəşriyyatında çapdan çıxmışdır.

2012-ci il 3 aprel

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Xurşidbanu Natəvanın anadan olmasının 180 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" Sərəncam imzalamışdır.

2016-cı il 18 fevral

Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Belçika Krallığının Vaterlo şəhərində Xurşidbanu Natəvanın abidəsinin açılış mərasimi keçirilmişdir. Abidənin müəllifi heykəltəraş İmran Mehdiyevdir.

2018-ci il

Hollandiyanın Harlem şəhərindəki Montessori kollecində şairə Xurşidbanu Natəvanın poemaları əsasında səhnələşdirilmiş "Xarı & Bülbül" teatr tamaşası təqdim edilmişdir.

2021-ci il

16 martda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Üzeyir Hacıbəyov, Xan qızı Natəvan, Bülbülün güllələnmiş heykəlləri Şuşaya gətirilmişdir.

2022-ci il 14 mart

Xurşidbanu Natəvanın 190 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncam imzalamışdır.